

ZON

Koninklijke Coöperatieve Telersvereniging
Jaarverslag 2022

Koninklijke Coöperatieve Telersvereniging Zuidoost-Nederland U.A.

Jaarverslag 2022

Inhoud

Voorwoord	4
1 Het bestuursverslag	7
1.1 De coöperatie	8
1.2 Samenstelling Bestuur, Raad van Commissarissen en Directie	9
1.3 Financieel verslag	12
1.4 Juridische structuur	16
1.5 Personeel en organisatie	17
1.6 De Ondernemingsraad	19
2 Jaarrekening	21
2.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2022	22
2.2 Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over het boekjaar 2022	24
2.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over het boekjaar 2022	25
2.4 Geconsolideerd overzicht totaalresultaat over 2022	26
2.5 Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2022	27
2.6 Grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaatbepaling	28
2.7 Toelichting op de geconsolideerde balans	42
2.8 Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening	54
2.9 Enkelvoudige balans per 31 december 2022	58
2.10 Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over het boekjaar 2022	60
2.11 Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening 2022	60
3 Overige gegevens	67
3.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	68
3.2 Statutaire bepaling inzake resultaatbestemming	73

Voorwoord

2022 werd, na de coronapandemie in 2021, geraakt door de oorlog in Oekraïne. De daaraan gekoppelde ongekende stijging van grondstof- en energieprijzen heeft een enorme stempel gedrukt op de economie en zo ook op onze sector.

Enerzijds is door de gestegen energiekosten het areaal belichte tomaat sterk gedaald, en zijn de kostprijzen voor zowel glas- als vollegrondsproducten flink gestegen. Dit heeft een negatief effect gehad op het volume product bij ZON.

Anderzijds lagen verkoopprijzen van de meeste producten op een relatief hoog niveau.

Via samenwerking met Kompany werd komkommer aan het sortiment voor de klok toegevoegd. Dit bleek van meerwaarde, zowel voor klanten als voor Kompany en ZON. Daarnaast is via nieuwe initiatieven extra product uit Spanje, Marokko en Turkije aange-trokken. Hierdoor konden we ook in de winter een gevarieerd pakket producten aanbieden.

Via een actieve marktbenadering en dienstver- lening voor andere partijen op Fresh Park Venlo konden we in de winterperiode meer werkzaam- heden verrichten, wat een gunstig effect heeft op de exploitatie van onze afdeling Operations

De verhuizing van ons hoofdkantoor leidde tot betere en efficiëntere werkomstandigheden. Deze verhuizing was onderdeel van onze acties om enerzijds onze kosten verder te reduceren en anderzijds onze opbrengsten te verbeteren.

Om invulling te geven aan de strategie voor klokverkoop is het nieuwe kloksysteem Kosmos in gebruik genomen en is de afmijnzaal verhuisd naar het nieuwe kantoorgebouw.

Naast al deze zaken heeft in 2022 weer voor het eerst sinds een aantal jaren een operationeel programma GMO gedraaid. Er is veel aandacht besteed om aan alle voorwaarden te voldoen; het eerste jaar is succesvol verlopen.

Vanuit de werkgroep Governance & Finance is het plan ontwikkeld om eigen vermogen van ZON te gebruiken voor de voorfinanciering van GMO-subsidie bij leden. Dit plan is in 2023 tot uitvoering gebracht, en wordt positief gewaar- deerd.

Wij kijken terug op een jaar waarin ondanks de hectische en onvoorspelbare omgeving belang- rijke stappen vooruit zijn gezet door ZON. We zien derhalve de toekomst met vertrouwen tegemoet.

Namens Directie, Bestuur en Raad van Commissarissen,

John Willems
Directeur

Peter van Bree
Voorzitter

1 Het bestuursverslag

1.1 De coöperatie

In 2022 werden drie Algemene Leden Vergaderingen gehouden. Leden konden aan deze vergaderingen zowel fysiek als digitaal deelnemen.

Bestuurssamenstelling

In de tweede ALV, op 15 juni 2022, werd William Vergeldt door de ledenvergadering herkozen in het bestuur.

Extern commissaris

De aandeelhoudersvergadering van ZON Holding B.V. (het bestuur van de coöperatie treedt als zodanig op) heeft in haar vergadering op 17 februari mevrouw Anita Wetterhahn-Reijnen per 1 april 2022 benoemd als extern commissaris van ZON Holding B.V.

GMO-erkenning

Vanaf begin 2022 heeft ZON weer een generieke GMO-erkenning. Op basis van deze nieuwe erkenning heeft ZON in 2022 uitvoering gegeven aan haar eerste GMO-jaarplan.

Ledenaantal

Per 1 januari 2022 had ZON 141 leden. Gedurende 2022 zijn er twee nieuwe leden bijgekomen en hebben zeventien leden hun lidmaatschap beëindigd, waarvan twaalf bedrijfsbeëindigers. ZON heeft per 1 januari 2023 126 leden.

Coronaparagraaf

De risico's van de coronacrisis zijn in 2022 sterk verminderd ten opzichte van eerdere jaren. Mede gebaseerd op deze ervaringen verwachten wij dat de risico's ten tijde van het opstellen van de jaarrekening in Nederland en Europa beperkt zullen zijn.

ZON heeft in de afgelopen jaren een sterke balans opgebouwd en beschikt over voldoende liquide middelen om eventuele mindere jaren goed te kunnen doorstaan en om te investeren in de toekomst van de organisatie en haar leden.

1.2 Samenstelling Bestuur, Raad van Commissarissen en Directie

Samenstelling Bestuur Coöperatie per 31-12-2022

	Zitting vanaf	Periodiek aftredend
P.J. van Bree (<i>extern voorzitter</i>)	2016	2024
S.C. van der Burg (<i>vice-voorzitter, glasgroenteteler</i>)	2017	2023
L.L.A.M. Geurts (<i>secretaris, vollegrondsgroenteteler</i>)	2015	2023
J.M. Vereijken (<i>glasgroenteteler</i>)	2021	2025
W.M. Vergeldt (<i>vollegrondsgroenteteler</i>)	2021	2026

Directie ZON Holding B.V. per 31-12-2022

J.T. Willems (<i>directeur</i>)
--

Man / vrouw verhouding

Bestuur en Raad van Commissarissen bestaan uit 5 mannen en 1 vrouw. Bij het ontstaan van vacatures zal, bij gelijke geschiktheid, bij de invulling van die vacatures de voorkeur uitgaan naar een vrouw. Dit geldt ook inzake de invulling van vacatures binnen ons management in het streven naar een meer evenwichtige verhouding in deze.

P.J. van Bree

S.C. van der Burg

L.L.A.M. Geurts

J.M. Vereijken

W.M. Vergeldt

A.J.G.J. Wetterhahn-Reijnen

Samenstelling Raad van Commissarissen ZON Holding B.V. per 31-12-2022

P.J. van Bree (extern voorzitter)
S.C. van der Burg (vice-voorzitter)
L.L.A.M. Geurts (secretaris)
J.M. Vereijken
W.M. Vergeldt
A.J.G.J. Wetterhahn-Reijnen (extern)

1.3 Financieel verslag

Het jaar 2022 stond in het teken van het verder implementeren van acties gericht op het realiseren van minimaal een break-even resultaat van ons kernbedrijf, te weten de afzet van groenten en fruit. Dit ook in het verlengde van het in 2021 toetsen van de marktconformiteit van zowel ons verdienmodel als van onze organisatie en kosten.

Dit heeft geleid tot het minder afhankelijk zijn van de inkomsten die wij ontvangen uit hoofde van de canon (Hines) en het dividend (Houdstermaatschappij Verpakkingen B.V.). Achterliggende doelstelling is dat deze inkomsten nu vrij zijn gemaakt voor het realiseren van de strategie van ZON en het borgen van de continuïteit van ZON.

De strategische doelstelling is in 2022, in goede samenwerking met management en leden, verder geconcretiseerd en vastgelegd in het OGSM-dashboard. In 2023 zullen deze doelstellingen verder worden verdiept op basis van omgevingsanalyses.

Qua omzet is 2022 ondanks de crises een goed jaar gebleken. De ontwikkelingen op de markt voor energie veroorzaakten druk op de volumes. Betere prijzen compenseerden dit in 2022 ruimschoots.

De totale som van bedrijfsopbrengsten komt uit op €275 miljoen (2021: €291 miljoen).

Het resultaat van boekjaar 2022 is positief beïnvloed als gevolg van een bijzondere post c.q. het verkopen van onroerend goed. Daarnaast zijn de effecten van de bovenvermelde herstructurering goed zichtbaar.

Dit komt erop neer dat ZON 2022 afsluit met een resultaat na belastingen van afgerond €6,9

miljoen positief (na belasting). Dit is inclusief de bovenvermelde bijzondere bate, groot €4,9 miljoen (voor belasting).

Momenteel zijn er, nog steeds, onzekerheden c.q. zorgen die mogelijk zelfs van grote impact zijn. De geopolitieke spanningen ten gevolge van de Russische inval in Oekraïne, en met name de momentane energiecrisis, hebben mogelijk significant impact op onze business. De impact laat zich op dit moment lastig becijferen.

Bestuur en Raad van Commissarissen hebben de directie gedechargeerd voor het in 2022 gehanteerde beleid en de uitvoering daarvan.

Fraudeparagraaf

De directie verklaart dat er geen (vermoeden tot) fraude is binnen de organisatie. Dit op basis van een gedegen analyse. Deze analyse is, langs de lijn van COSO, als volgt samen te vatten.

Controle-omgeving

Gegeven de aard van de organisatie, zijnde een coöperatie met in principe geen eigen winstdoelstelling, is de risk-appetite van bestuur, directie en management laag. De coöperatie is er voor, door en namens de leden. Dit wordt gezamenlijk gerealiseerd in een cultuur van transparantie en openheid in zaken.

Transparantie komt derhalve mede terug in het opstellen, bespreken en vaststellen van de begroting met telers. Ook de hieruit voortvloeiende tarieven en provisies worden toegelicht en vastgesteld door het bestuur. De wijze van facturatie is overeenkomstig zeer transparant en controleerbaar voor telers. Ter voorkoming van mogelijk onontdekte fouten worden saldobestemmingen verstuurd naar de telers. Mogelijke verschillen worden nader geanalyseerd en indien nodig gecorrigeerd.

Processen, controls en monitoring

Naast de externe controles als de accountant-scontrole, IT-audits, fiscale controles en andere controls uit hoofde van het compliant moeten zijn met een breed scala aan wet- en regelgeving (waaronder GMO), steunt ZON op een zeer adequaat Internal Control Framework dat bij regelmaat wordt getoetst middels zogenaamde self-control assessments. In de vergadering met het bestuur wordt periodiek aandacht besteed aan het Internal Control Framework inclusief het mitigeren van frauderisico's.

In deze self-control assessments is er veel aandacht voor procesdecomposities, risicoanalyses en documentatie.

Informatie & Communicatie

Frequente rapportages, gericht op het zetten, realiseren en monitoren van de strategie, worden middels een gebalanceerde overlegstructuur actief gedeeld met alle betrokken stake-holders, waaronder Bestuur, Raad van Commissarissen, de algemene ledenvergadering, directie, management en medewerkers.

Slot

De uitkomsten van de interne en externe controles worden geëvalueerd en indien relevant zullen risico-inventarisatie, interne procedures en of richtlijnen worden aangepast.

Verwachtingen 2023

2023 is en blijft een onzeker jaar voor ZON en haar leden en/of aanvoerders vanwege de onzekerheid op de markt voor gas en elektriciteit. De tegenvallende volumes worden voorts nog sterk gecompenseerd door betere prijzen. De markt is en blijft momenteel echter uiterst onzeker.

De blijvende aandacht voor sales, business development en efficiency in staf en operations zal ook in 2023 moeten leiden tot een positief financieel resultaat, ondanks de, wederom hoofdzakelijk ten gevolge van indexaties, stijgende organisatiekosten. Daarnaast zullen de effecten van de in 2021 doorgevoerde herstructurering belangrijk positief bijdragen in het resultaat. Er worden geen wijzigingen in de financieringsstructuur verwacht.

Er blijft overigens geïnvesteerd worden in het verder uitbouwen van de strategie en het inzetten van mensen en middelen. De strategie is duidelijk gericht op verdere groei. Dit in nauwe samenwerking met bestuur en leden.

Financiële positie (bedragen in €1.000)

De geconsolideerde balans van Koninklijke Telersvereniging ZON ultimo boekjaren 2022, 2021 en 2020 is als volgt verkort weergegeven:

	2022		2021		2020	
	%		%		%	
Materiële vaste activa	2.224	2	6.102	6	6.475	6
Financiële vaste activa	45.640	46	35.036	36	34.886	34
Vorraden	737	1	679	1	745	1
Vorderingen	17.222	17	17.899	19	16.517	15
Liquide middelen	33.941	34	36.676	38	44.540	44
	99.764	100	96.392	100	103.163	100
Groepsvermogen	74.385	74	69.768	81	83.403	81
Voorzieningen	1.566	2	1.745	2	1.745	2
Langlopende schulden	6.263	6	1.276	1	1.481	1
Kortlopende schulden kredietinstellingen	—	—	—	—	—	—
Overige kortlopende schulden	17.550	18	23.603	16	16.533	16
	99.764	100	96.392	100	103.163	100

De solvabiliteit (het groepsvermogen in percentage van het balanstotaal) is gestegen van 72% in 2021 naar 74% in 2022 door met name de gerealiseerde winst lopend boekjaar.

De current ratio (vlottende + liquide activa gedeeld door de kortlopende schulden), maatstaf voor liquiditeit, is met 3,0 zeker goed te noemen.

Risicoparagraaf

Strategische risico's

Verdere vermindering van ledenaantal en uiteindelijk areaal, vanwege natuurlijk verloop en overige marktfactoren (concurrent, klant) heeft invloed op de productbeschikbaarheid en commerciële mogelijkheden. Ook de resultaten van operationele afdelingen kunnen als gevolg van afnemende hoeveelheden verder onder druk komen te staan.

Als antwoord hierop biedt ZON haar leden een passende strategie welke in goede samenwerking met die leden en bestuur tot stand is gekomen. Een consistent en gebalanceerd verkoopprogramma leidt uiteindelijk tot goede resultaten op het gebied van behaalde prijzen voor de leden. Daarnaast leidt dit programma tot een passende invulling van haar rol als afzetorganisatie voor de leden door het realiseren van passende teler-klant koppelingen en door goede logistieke en administratieve prestaties.

Operationele risico's

De beheersing van de aanvoer is belangrijk voor het presteren in de markt. Dit wordt bereikt door het hebben van een systeem van aanvoerprognoses. Hierbij is de opvolging door de telers een continu punt van aandacht.

Financiële risico's

De financiële huishouding van ZON kent geen specifieke risico's afgezien van normale bedrijfsrisico's in de operatie en in het bijzonder het kredietrisico. Dit laatste risico matigt ZON middels een kredietrisicoverzekering. De corona- en energiecrisis hebben natuurlijk impact. De betalingstermijnen, en achterliggend de condities van kredietverzekeraars, staan onder druk. In het afgelopen jaar heeft ZON de controles in deze, met succes, opnieuw verscherpt. Daarnaast ziet ZON, in goede samenwerking

met haar leden en de belastingdienst, erop toe dat ook fiscale risico's goed worden afgedekt. Dit in het bijzonder met betrekking tot mogelijke BTW-risico's in relatie tot intracommunautaire leveringen die, deels plaatsvinden in opdracht en onder regie van de leden en/of klanten.

Wet- en regelgeving risico's

Het borgen van voedselveiligheid staat voorop door het continu monitoren van de aanvoer, verwerking en afvoer van onze producten door onder andere een daartoe gespecialiseerde afdeling keur. In de processen borgt ZON daarnaast het voldoen aan de eisen die worden gesteld uit hoofde van geldende wet- en regelgeving. Daarnaast mitigeert ZON dit risico door het hebben van passende verzekeringen.

Fiscale eenheid voor de Vennootschapsbelasting

Telersvereniging ZON vormt een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting met:

- ZON Holding B.V.
- ZON fruit & vegetables B.V.
- Fresh Park Venlo B.V.
- ZON Unigrow B.V.

Fiscale eenheid voor de Omzetbelasting

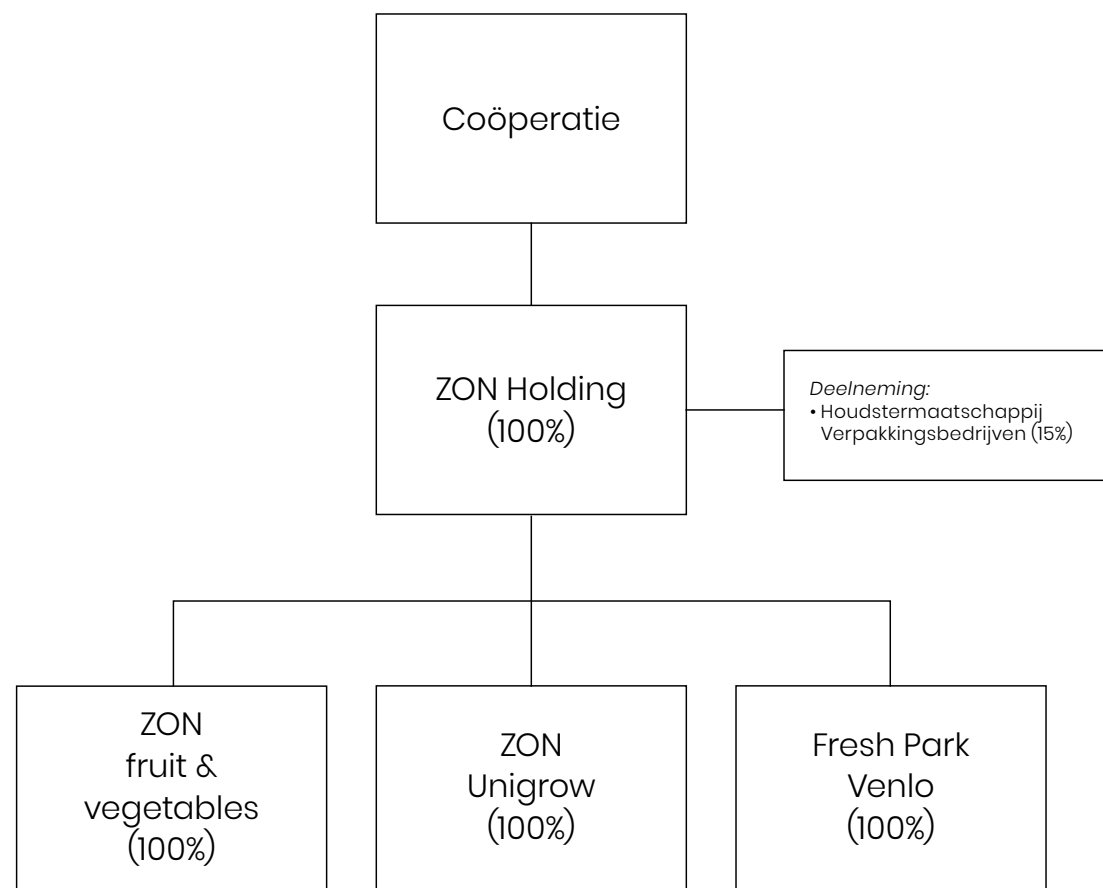
Telersvereniging ZON vormt een fiscale eenheid voor de omzetbelasting met:

- ZON Holding B.V.
- ZON fruit & vegetables B.V.
- Fresh Park Venlo B.V.
- ZON Unigrow B.V.

In goed overleg met de fiscus is in 2022 besloten afscheid te nemen van het principe van horizontaal toezicht.

Dit uitsluitend op grond van pragmatische overwegingen. De fiscus ziet ZON als een organisatie met een laag fiscaal risico.

1.4 Juridische structuur 2022

1.5 Personeel en organisatie

Na maanden van voorbereiden, verbouwen en inrichten was eind maart de verhuizing van het kantoorgedeelte naar de logistieke locatie een feit. Deze nieuwe werkplek voldoet aan alle eisen van een hedendaagse kantooromgeving en is uitgerust met ruim voldoende spreekkamers, IT-faciliteiten, flexplekken en een gezamenlijke kantine die fungeert als centrale ontmoetingsplaats. De afmijnzaal is in oktober verhuisd, zodat alle bedrijfsactiviteiten nu op een locatie worden uitgevoerd.

Na de coronapandemie is hybride werken niet meer weg te denken. Werkplekken worden gedeeld en er zijn afspraken gemaakt over de aanwezigheid op kantoor om op die manier met elkaar in contact te blijven. Dit past ook in het beleid van duurzame inzetbaarheid en balans werk/privé.

Na het succes van de Youngster Academy die in het voorjaar van 2022 is afgesloten, is eind 2022 de ZON Executive Academy gestart. Een mix van telers en medewerkers met een veelzijdig programma van hard- en soft-skills. Dit opleidingsprogramma loopt door tot begin 2024 met een onderbreking in de zomermaanden vanwege het teeltseizoen. Inmiddels liggen er alweer plannen voor een volgende editie van de Academy.

De website van ZON is verbeterd om zo beter in te kunnen spelen op de informatiebehoefte van (potentiële) telers, klanten en medewerkers. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe aansprekende website, waarop het imago van en de sfeer van 'Thuis-bij-ZON' duidelijker naar voren komen.

Er heeft een intern onderzoek plaatsgevonden met vervolgacties hoe medewerkers kunnen bijdragen aan de versterking van het employer brand bij ZON en hoe zij meer als ambassadeur van onze organisatie kunnen optreden. Daarnaast zijn stappen gezet om de samenwerking met opleiders in de regio te versterken om ZON zo meer top-of-mind te laten zijn bij studenten, afstudeerders en werkzoekenden.

Het HR-pakket van ZON is verder geoptimaliseerd. Door de aanpassingen in processen en inrichting van diverse workflows is het eenvoudiger voor medewerkers en leidinggevenden om zelf gegevens aan te passen, aanvragen te doen en documenten op te slaan en in te zien in dit portaal.

ZON kan ook in 2022 een goed verzuimcijfer laten zien. Ondanks de lichte stijging van het verzuimpercentage in 2022 ten opzichte van 2021, ligt het cijfer nog steeds ruimschoots onder het landelijk gemiddelde. De grote medewerkersbetrokkenheid blijkt uit de lage cijfers op kort en middellang verzuim.

Middels de continue verbetermethodiek van Lean Six Sigma blijft ZON haar processen kritisch bekijken en verder optimaliseren. Ook in 2022 zijn diverse projecten via deze methodiek opgepakt, hetgeen ook voor 2023 weer wordt gedaan.

Personeelsgegevens

Aantal medewerkers

Afdeling / BV	2022 (peildatum: 31-12-2021)	2021 (peildatum: 31-12-2020)
Totaal*	81 (76 fte)	86 (80 fte)
ZON Holding	4 (3 fte)	5 (4 fte)
ZON Unigrow	3 (3 fte)	0 (0 fte)
ZON fruit & vegetables	74 (70 fte)	81 (76 fte)

Ziekteverzuimcijfers

Afdeling / BV	2022	2021
Totaal	2,7%	2,4%

1.6 De Ondernemingsraad

De ondernemingsraad heeft onderstaande advies- en instemmingsaanvragen behandeld in 2022:

Instemming aanvragen inzake:

- Overgang medewerkers van ZON Holding naar ZON fruit & vegetables
- Wijziging Arbo dienst
- Aanvraag leasefiets
- Wijziging rooster ZLC

Advies aanvragen inzake:

- Aanpassing Lease regeling.
- Aanstelling extern Lid RvC.
- Oprichting ZON Unigrow BV.

Daarnaast heeft de Ondernemingsraad zich beziggehouden met onderstaande onderwerpen:

- Functiewaardering
Leden van de Ondernemingsraad hebben zitting gehad in de commissie Functie-waardering. Hierbij zijn alle geactualiseerde functiebeschrijvingen afgezet tegen het functiehuis zoals dit door ZON wordt gebruikt.
- Pensioen vraagstukken
Een nieuw pensioen stelsel en het indexatie vraagstuk waren hierbij de belangrijkste aandachtspunten.
- Uitbreiding OR met nieuw lid
De Ondernemingsraad is uitgebreid naar 5 personen
- Overlegvergaderingen met bestuurder

Compliance

In 2022 is er rondom het bestaande ZON complianceprogramma te melden dat net als voorgaande jaren een jaarplan is opgesteld, waarbij de acties zoals afgesproken tussen bestuur, leden en medewerkers zijn opgevolgd. Van daaruit zijn er geen verdere bijzonderheden te melden.

2 Jaarrekening

2.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2022

(voor resultaatbestemming, in duizenden euro's)

Activa

		2022	2021
Vaste activa			
Materiële vaste activa	(1)		
Vastgoedbeleggingen		282	4.509
Machines en installaties		1.334	1.245
Andere vaste bedrijfsmiddelen		552	173
Investerings in uitvoering		56	173
Totaal materiële vaste activa		2.224	6.102
Financiële vaste activa	(2)	45.640	35.036
Vlottende activa			
Voorraden	(3)	737	679
Vorderingen	(4)		
Debiteuren		12.334	14.179
GMO-subsidies		2.556	—
Overige vorderingen		2.332	3.720
Totaal vorderingen		17.222	17.899
Liquide middelen	(5)	33.941	36.676
Totaal activa		99.764	96.392

Passiva

		2022	2021
Groepsvermogen	(6)	74.385	69.768
Voorzieningen	(7)	1.566	1.745
Langlopende schulden	(8)	6.263	1.276
Kortlopende schulden	(9)		
Crediteuren		11.233	14.310
Belastingen, premies sociale verzekeringen en schulden ter zake van pensioenen		163	154
Kortlopend deel telersinvesteringen GMO		2.079	—
Overige kortlopende schulden		4.075	9.138
Totaal kortlopende schulden		17.550	23.603
Totaal passiva		99.764	96.392

2.2 Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over het boekjaar 2022

(in duizenden euro's)

		2022	2021
Netto-omzet		266.220	285.971
Overige opbrengsten		9.033	4.536
Som der bedrijfsopbrengsten	(10)	275.253	290.507
Kosten van grond- en hulpstoffen		(249.587)	(275.507)
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	(11)	(11.263)	(13.582)
Lonen en salarissen	(12)	(4.492)	(5.159)
Sociale lasten en pensioenlasten (13)		(1.876)	(1.614)
Afschrijvingen op materiële vaste activa		(811)	(838)
Overige waardeveranderingen van materiële vaste activa		—	—
Overige bedrijfskosten	(14)	—	—
Som der bedrijfslasten		(268.028)	(296.699)
Bedrijfsresultaat		7.224	(6.192)
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		136	149
Rentelasten en soortgelijke kosten		(94)	(216)
Resultaat vóór belastingen		7.266	(6.259)
Belastingen	(15)	(1.382)	1.541
Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen (16)		1.029	1.029
Resultaat na belastingen		6.913	(3.689)

2.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over het boekjaar 2022

(in duizenden euro's)

		2022	2021
Bedrijfsresultaat		7.224	(6.192)
Aanpassingen voor:			
Afschrijvingen		811	838
Mutatie financiële vaste activa	(2)	(7.872)	(570)
Mutatie voorzieningen	(7)	(179)	—
Mutatie werkkapitaal		(4.677)	8.504
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		(11.917)	2.580
Ontvangen interest		136	149
Ontvangen dividend		1.029	1.029
Betaalde interest		(94)	(216)
Betaalde/ontvangen winstbelasting		(1.759)	(235)
Kasstroom uit operationele activiteiten		(688)	3.307
Investerings in materiële vaste activa	(1)	(2.008)	(465)
Investerings in financiële vaste activa	(2)	(3.112)	—
Desinvesteringen in materiële vaste activa		5.075	—
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		(45)	(465)
Mutatie langlopende schulden (8)		4.987	(760)
Betaald dividend		(2.296)	(9.946)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		2.691	(10.705)
Mutatie liquide middelen		(2.735)	(7.864)

2.4 Geconsolideerd overzicht totaalresultaat over 2022

(in duizenden euro's)

	2022	2021
Geconsolideerd nettoresultaat na belastingen toekomend aan de rechtspersoon	6.913	(3.689)
Rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen van de rechtspersoon	—	—
Totaalresultaat van de rechtspersoon	6.913	(3.689)

2.5 Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2022

Algemeen

Koninklijke Coöperatieve Telersvereniging Zuidoost-Nederland U.A., gevestigd te Venlo, Venrayseweg 102, is een Coöperatie met uitgesloten aansprakelijkheid (U.A.) en is ingeschreven in het handelsregister onder nummer 12000643. De belangrijkste activiteiten zijn het behartigen van de belangen van haar leden ten aanzien van het in de handel brengen van groenten en fruit, zowel door bevordering van concentratie van het aanbod van de producten en van de regulering van de producentenprijzen.

Verslaggevingsperiode en continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling en heeft betrekking op het boekjaar 2022, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2022. Alle bedragen in dit rapport zijn weergegeven in duizenden euro's, tenzij anders aangegeven.

Toegepaste standaarden

Koninklijke Telersvereniging ZON heeft zowel de enkelvoudige jaarrekening als de geconsolideerde jaarrekening opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Toepassing van artikel 402 Boek 2 BW

De financiële gegevens van de onderneming zijn in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt. Derhalve vermeldt de enkelvoudige winst-en-verliesrekening conform artikel 402 Boek 2 BW slechts het aandeel in het resultaat van vennootschappen waarin wordt deelgenomen na belastingen en het overige resultaat na belastingen.

2.6 Grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

Algemeen

Activa en passiva worden tegen nominale waarde opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoord worden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar

waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Indien de weergave van de economische realiteit leidt tot het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridische eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de onderneming. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

- Belastinglatenties
- Eeuwigdurend recht van erfpacht
- Materiële vaste activa
- Voorzieningen (claims en debiteuren)

Grondslagen voor consolidatie

Consolidatiekring

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de onderneming en haar groepsmaatschappijen in de groep en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat.

Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de onderneming een meerderheidsbelang heeft, of waarop op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden financiële instrumenten betrokken die potentiële stemrechten bevatten en zodanig kunnen worden uitgeoefend waardoor ze de onderneming meer of minder invloed verschaffen.

Belangen die uitsluitend worden aangehouden om ze te vervreemden worden niet geconsolideerd indien bij verwerving al het voornemen bestaat om het belang af te stoten indien verkoop binnen een jaar waarschijnlijk is. Deze belangen worden opgenomen onder de vlottende activa, onder effecten ('slechts aangehouden om te vervreemden').

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed. Voor een overzicht van de geconsolideerde groepsmaatschappijen wordt verwezen naar de financiële vaste activa zoals toegelicht in de enkelvoudige jaarrekening.

Consolidatiemethode

De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge aandelenverhoudingen, schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd. Tevens zijn de resultaten op onderlinge transacties tussen groepsmaatschappijen geëlimineerd voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd en er geen sprake is van een bijzondere waardevermindering.

De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: verstrekte leningen en overige vorderingen, langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, worden direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstrekte leningen en overige vorderingen

Verstrekte leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardevermindervingsverliezen worden direct in de winst-en-verliesre-

kening verwerkt. Aan- en verkopen van financiële activa die tot de categorie verstrekte leningen en overige vorderingen behoren, worden verantwoord op de transactiedatum.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waardewijzigingen in de winst-en-verliesrekening of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan.

Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de onderneming toekomend bedrag onder voorwaarden die de onderneming anders niet zou hebben overwogen, aanwijzingen dat

een debiteur of emittent failliet zal gaan, en het verdwijnen van een actieve markt voor een bepaald effect.

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen en beleggingen die door de onderneming worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen en beleggingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen en beleggingen die niet individueel onderhevig zijn gebleken aan bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen en beleggingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de onderneming historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als de ondernemingsleiding van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren. Bijzondere waardevermindervingsverliezen met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief worden berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Verliezen worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige

actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief met de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardevermindervingsverlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de winst-en-verliesrekening.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de onderneming beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de onderneming het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de onderneming en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De bedrijfsgebouwen en -terreinen, machines en installaties, andere vaste bedrijfsmiddelen en materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De kostprijs van de activa die door de onderneming in eigen beheer zijn vervaardigd, bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de vervaardiging. Verder omvat de vervaardigingsprijs een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente op schulden over het tijdvak dat kan worden toegerekend aan de vervaardiging van de activa. Investeringssubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering. De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Bedrijfsgebouwen: 0-10
- Machines en installaties: 10-20
- Andere bedrijfsmiddelen: 20

De onderneming bepaalt het af te schrijven bedrag zonder rekening te houden met een restwaarde.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. De materiële vaste activa waarvan de vennootschap en haar groepsmaatschappijen, krachtens een financiële leaseovereenkomst, de economische eigendom heeft, worden geactiveerd.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Vastgoedbeleggingen

Vastgoedbeleggingen zijn onroerende zaken die worden aangehouden om huuropbrengsten en/of waardestijgingen te realiseren, en niet voor:

- eigen gebruik;
- gebruik in de productie of de levering van goederen of diensten of voor bestuurlijke doeleinden in het kader van de gewone bedrijfsuitoefening; of
- verkoop als onderdeel van de gewone bedrijfsuitoefening.

De eerste waardering van vastgoedbeleggingen is tegen de verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de koopsom en alle direct toe te rekenen uitgaven zoals juridische advieskosten, overdrachtsbelasting en andere transactiekosten. Als sprake is van een uitgestelde betaling van de koopsom wordt de verkrijgingsprijs gesteld op de contante waarde daarvan. De verkrijgingsprijs van een zelf vervaardigde vastgoedbelegging is het bedrag van de kosten tot en met het moment dat de vervaardiging of ontwikkeling gereed is.

De uitgaven na eerste verwerking van een vastgoedbelegging worden geactiveerd als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen. Alle overige uitgaven worden verantwoord als kosten in de winst-en-verliesrekening in de periode dat ze zich voordoen.

Vastgoedbeleggingen worden na eerste waardering gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

Winsten of verliezen bij afstoting of buitengebruikstelling van een vastgoedbelegging worden

bepaald als het verschil tussen de netto-opbrengst en de boekwaarde van het actief en worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Eventuele verplichtingen die de onderneming behoudt na vervreemding van een vastgoedbelegging worden verwerkt zoals toegelicht onder het hoofd voorzieningen.

Financiële vaste activa

- Deelnemingen met invloed van betekenis Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de onderneming invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, wordt het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking genomen.

Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de onderneming gehanteerd.

Indien de deelnemende rechtspersoon een actief of een passief overdraagt aan een deelneming die volgens de vermogensmutatiemethode wordt gewaardeerd, wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht naar rato van het relatieve belang dat derden hebben in de deelnemingen verwerkt (proportionele resultaatsbepaling). Een verlies dat voortvloeit uit de overdracht van vlottende activa of een bijzondere waardevermindering van vaste activa wordt wel volledig verwerkt. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de onderneming en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, worden geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Bij deze waardering worden ook langlopende vorderingen op de deelnemingen meegenomen die feitelijk moeten worden gezien als onderdeel van de netto-investering. Dit betreft met name leningen waarvan de afwikkeling in de nabije toekomst niet is gepland en niet waarschijnlijk is.

Een aandeel in de winst van de deelneming in latere jaren wordt pas verwerkt als en voor zover het cumulatieve niet verwerkte aandeel in het verlies is ingelopen. Wanneer de onderneming echter geheel of ten dele garant staat voor de schulden van een deelneming, dan wel de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) in staat te stellen tot betaling van haar schulden, wordt een voorziening gevormd ter grootte van de verwachte betalingen door de onderneming ten behoeve van de deelneming.

- Deelnemingen zonder invloed van betekenis Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een stellig voornemen tot afstoting vindt waardering plaats tegen de eventuele lagere verwachte verkoopwaarde. Indien de onderneming een actief of een passief overdraagt aan een deelneming die wordt gewaardeerd op verkrijgingsprijs, wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze opdracht direct en volledig in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening verwerkt, tenzij de winst op de overdracht in wezen niet is gerealiseerd.

- Eeuwigdurende erfpacht De jaarlijkse ontvangst betrekking hebbende op het recht van erfpacht wordt gewaardeerd door de eeuwigdurende betalingen uit het recht van erfpacht te verdisconteren. De jaarlijks ontvangen bedragen aan erfpacht worden als aflossing op de vordering inzake eeuwigdurend erfpacht verwerkt. De oprenting (tegen 10,3% van de initiële waardering) wordt jaarlijks ten gunste van het resultaat verantwoord.

De verwerking van de opname van de eeuwigdurende erfpacht zoals deze geldt voor de jaarrekening is niet overeenkomstig de fiscale grondslagen. De verschillen tussen het commerciële en fiscale resultaat gelden als eeuwigdurende verschillen, waardoor de contante waarde van de latentie wordt verondersteld nul te zijn. Dit zal tevens betekenen dat de werkelijke belastingdruk volgens de jaarrekening af zal wijken van de nominale belastingdruk.

- **Telersinvesteringen**

Telersinvesteringen worden behandeld als financiële lease. De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. Verder omvat de vervaardigingsprijs een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente op schulden over het tijdvak dat kan worden toegerekend aan de vervaardiging van de activa.

Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de schulden betrekking hebben.

- **Latente belastingen**

Latente belastingen worden als financieel vast actief aangemerkt.

- **Overige financiële vaste activa**

Vorderingen op niet-geconsolideerde deelnemingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde, vermeerderd met direct toerekenbare transactiekosten. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

De grondslagen voor de overige financiële vaste activa zijn verder opgenomen onder het hoofd financiële instrumenten.

Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld. Dividenden

van deelnemingen die worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, worden verantwoord als opbrengst uit deelnemingen (onder de financiële baten).

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële en immateriële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardevermindervingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardevermindervingsverlies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardevermindervingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroom genererende eenheid) geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardevermindervingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van

de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardevermindervingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardevermindervingsverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

- **Vervreemding van vaste activa**

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

- **Vorraden**

Vorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden naar verwachting zullen opbrengen, onder aftrek van nog te maken kosten.

Vorraadbestedingen die niet onderling uitwisselbaar zijn, worden gewaardeerd op basis van individuele specifieke kosten. Goederen die zijn geproduceerd voor een specifiek project, worden gewaardeerd op basis van individuele specifieke kosten.

De voorraden grond- en hulpstoffen, gereed product en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde.

Gereed product wordt gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs op basis van gewogen gemiddelde prijzen, omvattende de aanschafkosten van gebruikte grond- en hulpstoffen en de

overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten, zoals invoerrechten, transportkosten en andere kosten die direct kunnen worden toegerekend aan de verwerving van voorraden.

Handelskortingen, rabatten en soortgelijke (te) ontvangen vergoedingen met betrekking tot de inkoop worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs.

Bij de waardering van de voorraden wordt rekening gehouden met de eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

- **Vorderingen**

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het hoofd financiële instrumenten.

- **Liquide middelen**

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

- **Eigen vermogen**

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen.

Voorzieningen

Algemeen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Rechten en verplichtingen voortvloeiend uit eenzelfde overeenkomst worden niet in de balans opgenomen indien en voor zover noch de onderneming noch de tegenpartij heeft gepresteerd. Opname in de balans geschiedt wanneer de nog te ontvangen respectievelijk te leveren prestatie en tegenprestatie niet (meer) met elkaar in evenwicht zijn en dit voor de onderneming nadelige gevolgen heeft. Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de beste schatting van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Indien de tijdswaarde van voorzieningen materieel is, worden deze gewaardeerd tegen de contante waarde.

Voorziening uit hoofde van claims, geschillen en rechtsgedingen

Een voorziening uit hoofde van claims, geschillen en rechtsgedingen wordt gevormd indien het waarschijnlijk is dat de onderneming in een procedure zal worden veroordeeld. De

voorziening betreft de beste schatting van het bedrag waarvoor de verplichting kan worden afgewikkeld, en omvat tevens de proceskosten.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Langlopende schulden

De waardering van langlopende schulden is toegelicht onder het hoofd financiële instrumenten.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd financiële instrumenten.

Resultaatbepaling

Verkoop van goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van retouren en tegemoetkomingen, handels- en volumekortingen. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, de hiermee verband houdende kosten of eventuele retouren van goederen betrouwbaar kunnen worden ingeschat en er geen sprake is van voortgezette betrokkenheid bij de goederen.

De overdracht van risico's en voordelen vindt doorgaans plaats op het moment dat het product wordt afgehaald door de klant dan wel wordt afgeleverd bij de klant.

Diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen.

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

Logistieke dienstverlening

Opbrengsten uit logistieke diensten bestaan uit de vergoedingen voor door ZON georganiseerd transport, de omzet uit sorteren en verpakken als ook de vergoeding voor handling product.

Provisie leden

De opbrengsten uit provisie leden bestaan uit de bijdragen van leden voor de verrichte werkzaamheden ten dienste van de handling en verkoop.

Overige opbrengsten

Overige opbrengsten bestaan uit huuropbrengsten, vrijval voorziening en verkochte bedrijfsmiddelen. Huuropbrengsten uit vastgoedbeleggingen worden lineair in de winst-en-verliesrekening opgenomen op basis van de duur van de huurovereenkomst. Vergoedingen ter stimulering van het sluiten van huurovereenkomsten, worden als integraal deel van de totale

huuropbrengsten verwerkt. Opbrengsten uit de oprenting van het erfpachtcanon worden verantwoord als huuropbrengsten.

Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

Hieronder zijn begrepen de direct aan de netto-omzet toerekenbare kosten.

Personeelsbeloningen/pensioenen

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vennootschap.

Voor de beloningen met opbouw van rechten en bonussen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van bonusbetalingen wordt verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeels-

leden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomst). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Nederlandse pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste

schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen. De discountingsvoet vóór belasting geeft de actuele marktrente per balansdatum van hoogwaardige ondernemingsobligaties/rendement op staatleningen weer, de risico's waarmee bij het schatten van de toekomstige uitgaven reeds rekening is gehouden worden hierin niet betrokken.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij de pensioenuitvoerder wordt een vordering opgenomen als de onderneming de beschikingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de onderneming zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Transitievergoedingen

Transitievergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de onderneming zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een transitievergoeding. Transitievergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de transitievergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere transitievergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Leasing

De onderneming kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classi-

ficeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende leaseovereenkomst.

Operationele leases

Als de onderneming optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Financiële leases

Als de onderneming optreedt als lessor in een financiële lease, wordt het leaseobject geactiveerd als financieel vast actief. Leasebetalingen van het erfpachtcanon worden als aflossing op het actief verwerkt.

De aflossingen van de bijdrage telers inzake telersinvesteringen worden gesaldeerd met de afschrijving van het bijbehorende financiële vaste actief.

Overheidssubsidies

Aan Tелersvereniging ZON zijn in het kader van de EU-regeling voor Gemeenschappelijke Marktordening (GMO) subsidies toegekend. Het totaalbedrag van de aangevraagde subsidie (hetgeen op grond van de regeling mag worden verwacht) wordt gesplitst in een exploitatiekostensubsidie en een investeringssubsidie. De ingediende exploitatiekostensubsidie wordt ten gunste van het resultaat van het verslagjaar gebracht. De geclaimde investeringssubsidie wordt in mindering gebracht op de aanschafkosten.

Verschillen tussen de aangevraagde subsidie en de definitieve subsidievaststelling worden verantwoord in het jaar dat dergelijke verschillen blijken.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Rente op schulden behorende bij een actief waarvoor noodzakelijkerwijs een aanmerkelijke hoeveelheid tijd benodigd is om het gebruiksklaar of verkoopklaar te maken (kwalificeerbare activa) wordt in de vervaardigingsprijs van een actief opgenomen, indien de aan die actiefpost verbonden toekomstige voordelen naar verwachting voldoende groot zullen zijn om de boekwaarde van die post inclusief de toegerekende rente te dekken en deze economische voordelen voldoende betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Belastingen

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winst-belastingen en latente belastingen. De belastingen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen, behalve voor zover deze betrekking hebben op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval de belasting in het eigen vermogen wordt verwerkt. De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

De verwerking van de opname van de eeuwigdurende erfpacht zoals deze geldt voor de jaarrekening is niet overeenkomstig de fiscale grondslagen. De verschillen tussen het commerciële en fiscale resultaat gelden als eeuwig-

durende verschillen, waardoor de contante waarde van de latente wordt verondersteld gelijk aan nul te zijn. Dit zal tevens betekenen dat de werkelijke belastingdruk volgens de jaarrekening af gaat wijken van de nominale belastingdruk.

Indien de boekwaardes van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving afwijken van hun fiscale boekwaardes, is sprake van tijdelijke verschillen.

Voor belastbare tijdelijke verschillen wordt een voorziening latente belastingverplichtingen getroffen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen, beschikbare voorwaartse verliescompensatie en nog niet gebruikte fiscale verrekening mogelijkheden wordt een latente belastingvordering opgenomen, maar uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst fiscale winsten beschikbaar zullen zijn voor verrekening respectievelijk compensatie. Latente belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Voor belastbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingverplichting opgenomen tenzij de onderneming in staat is het tijdstip van afloop van het tijdelijke verschil te bepalen en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst niet zal aflopen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingvordering opgenomen uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst afloopt en er fiscale winst beschikbaar zal zijn ter compensatie van het tijdelijk verschil.

De waardering van latente belastingverplichtingen en latente belastingvorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de vennootschap op balansdatum voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van zijn activa, voorzieningen, schulden en overlopende passiva. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de groep in de resultaten van deze deelnemingen, bepaald op basis van de grondslagen van de groep.

Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen de groep en de niet-geconsolideerde deelnemingen en tussen niet-geconsolideerde deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

De resultaten van deelnemingen die gedurende het boekjaar zijn verworven of afgestoten worden vanaf het verwervingsmoment respectievelijk tot het moment van afstoting verwerkt in het resultaat van de groep.

Het verantwoorde resultaat uit deelnemingen bestaat uit:

- het aandeel van Telersvereniging ZON in de resultaten van deelnemingen die worden gewaardeerd op nettovermogenswaarde;
- de uitgekeerde resultaten van op verkrijgingsprijs gewaardeerde deelnemingen;
- mutaties in de waardering van deelnemingen en de eventuele mutaties in de waardering van leningen aan en vorderingen op deelnemingen;

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. De verkoopprijs van gedesinvesteerde materiële vaste activa is als desinvestering opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover ontvangst in geld heeft plaatsgevonden. Investerings in materiële vaste activa zijn opgenomen voor zover deze zijn betaald. Acquisities van groepsmaatschappijen worden gepresenteerd op de lijn acquisitie deelnemingen voor het betaalde bedrag verminderd met meegekochte liquide middelen.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

Verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen (zie noot 2 en noot 19 voor de geïdentificeerde verbonden partijen) worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

2.7 Toelichting op de geconsolideerde balans

(1) Materiële vaste activa

	Vastgoed beleg- gingen	Machines en installaties	Andere bedrijfs- middelen	Invest. in uit- voering	Totaal
Aanschafwaarde	8.972	14.544	1.746	175	25.437
Cumulatieve afschrijvingen	(4.463)	(13.299)	(1.573)	—	(19.335)
Stand per 31 december 2021	4.509	1.245	173	175	6.102
Gereedgekomen projecten	—	—	—	(119)	(119)
Investerings	280	580	583	—	1.443
Desinvesteringen	(4.900)	(175)	—	—	(5.075)
Afschrijvingen	(44)	(80)	(3)	—	(127)
Waardevermindering	—	—	—	—	—
Stand per 31 december 2021	282	1.334	552	56	2.224
Aanschafwaarde	1.192	17.126	1.807	56	20.181
Cumulatieve afschrijvingen	(910)	(15.792)	(1.255)	—	(17.957)
Stand per 31 december 2021	282	1.334	552	56	2.224
Belangrijkste afschrijvingspercentages	0 – 10	0 – 20	10 – 20		

Telersvereniging ZON heeft in oktober 2018 het overgrote deel van haar opstallen op Fresh Park Venlo overgedragen aan Hines (Houston, USA) waarbij zij haar gronden heeft uitgegeven in een eeuwigdurende erfpacht met een periodiek te betalen canon. Deze in erfpacht uitgegeven gronden zijn, als onderdeel van de financiële vaste activa, per ultimo 2022 gewaardeerd op €34.713.

(2) Financiële vaste activa

	Deel- nemingen	Telers- investerin- gen	Eeuwig durend erfpacht	Latente belasting	Overige vorde- ringen	Totaal
Aanschafwaarde	108	14.620	32.019	314	562	47.623
Cum. waardevermind.	—	—	—	—	—	—
Cum. aflossing/oprenting	—	(14.537)	2.014	—	(64)	(12.587)
Stand per 31 december 2021	108	83	34.033	314	498	35.036
Aanschafwaarde/Verstreking	—	3.553	—	—	7.192	10.745
Oprenting	—	—	680	—	—	680
Aflossing	—	(441)	—	—	(66)	(507)
Vrijval	—	—	—	(314)	—	(314)
Stand per 31 december 2022	108	3.195	34.713	0	7.624	45.640
Aanschafwaarde	108	18.173	32.019	314	7.754	58.368
Cum. oprenting/aflossing/vrijval	—	(14.978)	2.694	(314)	(130)	(12.728)
Stand per 31 december 2022	108	3.195	34.713	0	7.624	45.640

Deelnemingen

Telersvereniging ZON heeft de volgende deelnemingen:

Naam	Vestigingsplaats	Percentage
Houdstermaatschappij Verpakkingsbedrijven B.V.	Zoetermeer	15

De deelneming is gewaardeerd op verkrijgingsprijs. Het ontvangen dividend wordt derhalve opgenomen als resultaat deelneming in de winst-en-verliesrekening en niet via de financiële vaste activa.

Telersinvesteringen

Het saldo telersinvesteringen per einde boekjaar is incl. aflossingen een bedrag van €3.195 in 2022. Telersinvesteringen worden afgelost binnen een termijn van maximaal 5 jaar gelijk aan de termijn van de hier terzake verstrekte subsidie (GMO). Over een eventuele voorfinanciering wordt een marktcon- forme rente en fee in rekening gebracht.

Eeuwigdurende erfpacht

In oktober 2018 heeft Fresh Park Venlo haar gronden met opstallen en ontwikkelrecht uitgegeven in een eeuwigdurende erfpacht. Deze transactie heeft geleid tot het desinvesteren van opstallen alsook grond waarop het recht betrekking heeft. De jaarlijkse betaling, betrekking hebbende op het recht van erfpacht, wordt gewaardeerd door de eeuwigdurende betalingen te verdisconteren. Hierbij wordt een indexatiepercentage van 2% toegepast en een verdisconteringsfactor van 10,3 gehanteerd. In 2022 heeft dit geleid tot een opwaardering van €3.582 wat tevens het bedrag is dat in het resultaat 2022 is verwerkt. De ontvangen erfpachtbetaling over deze periode bedroeg €2.902. Samen leidt dit tot een mutatie van €680 op het eeuwigdurend erfpachtrecht. Deze oprenting en aflossing wordt in het verloopoverzicht gepresenteerd als verstrekking (per saldo).

Het, toekomstig, op korte termijn, te ontvangen bedrag aan erfpachtcanon bedraagt op basis van huidige inzichten €3.000 - €3.200 per jaar.

Latente belastingvorderingen

De actieve belastinglatentie is per 2022 vrijgevallen vanwege verkoop terreinen en gebouwen. Hierdoor zijn er geen commercieel/fiscale verschillen in de waardering van terreinen en gebouwen.

Bedrijfspanden in eigen gebruik

De sale en leaseback uit 2018 van de bedrijfspanden in eigen gebruik zijn als operationele lease verwerkt. Er is sprake van marktconforme voorwaarden. De hiermee samenhangende verplichtingen zijn opgenomen onder de niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen.

Overige vorderingen

Overige vorderingen 2022 bestaat voor €7.192 uit een vordering op Hines. Deze vordering komt voort uit de vastgoeddeal van 2022. De totale vordering Hines betreft €7.846 bestaande uit een langlopend deel €7.192 en kortlopend deel €654. Aflossing geschiedt in 13 gelijke jaarlijkse, in principe tegen CPI, te indexeren termijnen.

(3) Voorraden

	2022	2021
Grond- en hulpstoffen	737	733
Gereed product	—	—
Voorziening incurant	—	(54)
Stand per 31 december	737	679

De voorraadwaardering op basis van de actuele waarde wijkt niet materieel af van bovenstaande waardering.

Het verloop van de voorziening voor incourantheid is als volgt:

	2022	2021
Stand per 1 januari	54	57
Toevoeging ten laste van de winst-en-verliesrekening	(54)	(3)
Afboeking ten laste van de voorziening	—	—
Stand per 31 december	—	54

(4) Vorderingen

Debiteuren

Vorderingen op debiteuren	12.803	14.614
Voorziening voor het risico op oninbaarheid	(469)	(435)
Stand per 31 december	12.334	14.179

ZON heeft de waarde van de vorderingen grotendeels gedekt door een afgesloten kredietverzekering. De verwachte looptijd van de vorderingen is korter dan 1 jaar.

	2022	2021
GMO-subsidies		
GMO-subsidies	2.556	—
Stand per 31 december	2.556	—
Vordering op RVO per eind 2022 op basis van GMO declaratie		
Overige vorderingen		
Vennootschapsbelasting	788	1.486
Omzetbelasting	69	1.406
Oogstkredieten leden ZON	35	368
Vorderingen op handelspartijen	654	—
Overige vorderingen	786	460
Stand per 31 december	2.332	3.720

In 2022 is het complexe vennootschapsbelastingdossier 2018, conform aangifte, afgerond.

(5) Liquide middelen
ZON heeft voor €27 bankgaranties verstrekt. De overige liquide middelen staan vrij ter beschikking van ZON.

(6) Groepsvermogen
Voor het verloop van het groepsvermogen wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen van de enkelvoudige balans.

(7) Voorzieningen

	Belastingen (1)	Claims (2)	Jubilea	Totaal 2022	Totaal 2021
Stand per 1 januari	179	1.500	66	1.745	1.745
Dotaties	—	—	—	—	—
Onttrekkingen	—	—	—	—	—
Vrijval	(179)	—	—	(179)	—
Stand per 31 december	—	1.500	66	1.566	1.745
Looptijd < 1 jaar	—	1.500	10	1.510	1.510
Looptijd < 5 jaar	—	—	19	19	19
Looptijd > 5 jaar	—	—	37	37	216
Stand per 31 december	—	1.500	66	1.566	1.745

(1) Voorziening latente belastingverplichtingen

De voorziening voor latente belastingverplichtingen omvat het belastingeffect van de belastbare tijdelijke verschillen tussen commerciële en fiscale winstbepaling. De voorziening is in 2022 vrijgevallen vanwege verkoop terreinen en gebouwen. De verschillen zijn in 2021 gewaardeerd tegen 25%.

(2) Voorziening claims

De voorziening claims betreft een voorziening ter dekking van financiële schade als gevolg van afkeur van ingediende subsidies.

(8) Langlopende schulden

	2022	2021	> 1 jaar	>5 jaar
Ontvangen bijdrage telersinvesteringen	8.042	1.278	5.963	—
Reservering verplichting leegstand	600	900	300	—
	8.642	2.178	6.263	—
Aflossingsverplichting volgende boekjaar (opgenomen onder kortlopende schulden):				
• Ontvangen bijdrage telersinvesteringen	(2.079)	(452)		
• Reservering verplichting leegstand	(300)	(450)		
Boekwaarde 31 december	6.263	1.276		

Ontvangen bijdrage telers inzake telersinvesteringen

De bijdrage telers inzake telersinvesteringen bestaat vooral uit betaalde garantiestellingen, een vergoeding ter dekking van de toekomstige afschrijvingen, verminderd met nog door telers te betalen provisiebijdragen. Over de schulden is geen rente van toepassing.

Reservering verplichting leegstand

In 2018 heeft ZON een garantie verstrekt voor geprognoseerde leegstand van verouderde delen van Fresh Park Venlo voor de periode 2021-2023. De betreffende delen zijn in 2021 verhuurd en de veronderstellingen op grond waarvan de overeenkomst is gesloten, zijn door partijen overeengekomen. In 2021 is derhalve met tegenpartij (Hines) een overeenkomst gesloten waardoor 300K in 2021 is vrijgevallen. Per 31-12-2022 resteert een restschuld van 600K waarvan 300K wordt afgelost begin 2023.

(9) Kortlopende schulden

Crediteuren

Inbegrepen in het saldo crediteuren zijn schulden aan leden van Telersvereniging ZON uit hoofde van aanvoer van product. Per 31 december 2022 bedroeg het saldo €5.871 (2021: €11.315).

Belastingen, premies sociale verzekeringen en schulden ter zake van pensioenen

	2022	2021
Vennootschapsbelasting	—	—
Loonheffing en premies sociale verzekeringen	163	154
Stand per 31 december	163	154
<i>Kortlopend deel telersinvestering GMO</i>		
Plantmateriaal	14	—
Telersinvesteringen	2.065	—
Stand per 31 december	2.079	—
<i>Overige kortlopende schulden</i>		
Nabetaling verpakkingstoeslag 2016-2021	—	3.533
Inzake telersinvesteringen GMO	—	452
Inzake telersprojecten GMO	172	—
Inzake interimdividend kwartaal 4 2022	347	—
Vooruit ontvangen huur (erfpachtcanon)	845	938
Bonussen afnemers	396	843
Verlofrechten en vakantiegeld personeel	562	670
Te betalen pensioenpremie	257	—
Reservering verplichting leegstand (korter dan een jaar)	300	300
Afvalfonds	46	365
Bijdrage ZON aan leerstoel 'Jeugd en Gezonde Voeding'	47	93
Transitievergoedingen	—	818
Te restitueren provisie telers	117	124
Schulden aan handelspartijen	390	308
Overige	596	694
	4.075	9.138

De nabetaling verpakkingstoeslag 2016-2021 vloeide voort uit de wens een transparant verdienmodel inclusief marktconforme tarieven te hanteren. De lasten zijn gerubriceerd onder de kosten van grond en hulpstoffen.

Alle overige kortlopende schulden hebben een resterende looptijd korter dan 1 jaar.

Financiële instrumenten

Algemeen

De primaire doelstelling van Telersvereniging ZON is risico's waar mogelijk te beperken tot een aanvaardbaar niveau. De belangrijkste instrumenten van de groep zijn het kredietrisico, het liquiditeitsrisico, het kasstroomrisico en het prijsrisico bestaande uit het valuta-, rente- en marktrisico. ZON handelt enkel met kredietwaardige partijen en heeft procedures opgesteld om de kredietwaardigheid te bepalen. Daarboven heeft ZON de waarde van de vorderingen voor een gedeelte gedekt door een afgesloten kredietverzekering. Daarnaast zijn langlopende schulden vastrentend en is het prijsrisico minimaal, onder meer doordat vrijwel alle transacties van ZON plaatsvinden in euro's. De reële waarde van de financiële instrumenten ligt in lijn met de betreffende boekwaardes zoals opgenomen in de balans.

Kredietrisico

Telersvereniging ZON loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, handels- en overige vorderingen en liquide middelen. Voor het maximale kredietrisico wordt verwezen naar de debiteurenpositie in de balans. Met betrokken tegenpartijen bestaat een lange relatie; zij hebben altijd tijdig aan hun betalingsverplichtingen voldaan. Een gedeelte van het kredietrisico is afgedekt middels kredietverzekeringen.

Renterisico en kasstroomrisico

Het beleid van Telersvereniging ZON is om haar financieringen te beperken. ZON loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en schulden. ZON heeft geen specifieke instrumenten ter mitigering van dit risico.

Valutarisico

Als gevolg van het feit dat Telersvereniging ZON slechts zeer beperkte internationale activiteiten verricht loopt ZON uit hoofde van in de balans opgenomen vorderingen en schulden een zeer gering valutarisico. ZON heeft geen specifieke instrumenten ter mitigering van dit risico.

Liquiditeitsrisico

Telersvereniging ZON bewaakt de liquiditeitspositie door middel van periodieke liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat voor ZON steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte onder de beschikbare faciliteiten beschikbaar blijft.

Erfpachtrisico

Gegarandeerd is dat toekomstige canonbetalingen de aanvangscanon 2018 niet zullen onder-schrijden. Verder vervalt het recht van erfpacht voor de verkrijger en krijgt ZON het recht inclusief opstallen terug bij structurele wanbetaling.

Risico telersinvesteringen

De afschrijvingen op de financiële vaste activa in het kader van telersinvesteringen worden volledig gedekt door onttrekking van de onder schulden opgenomen bijdrage telers inzake telersinvesteringen.

Op 31 december 2022 zijn de niet contant gemaakte contractuele betalingsverplichtingen en vorderingen als volgt:

	< 1 jaar	> 1 jaar < 2 jaar	> 2 jaar < 5 jaar	>5 jaar
Handels- en overige verplichtingen	17.550	2.321	3.942	—
Leningen	—	—	—	—
	17.550	2.321	3.942	—
Handelsvorderingen	(12.334)			
GMO-subsidies	(2.556)			
Overige vorderingen	(2.332)			
Liquide middelen	(33.941)			
	(51.163)	—	—	—
	(33.613)	—	—	—

Mitigerende maatregelen

Telersvereniging ZON ziet erop toe dat er voldoende opvraagbare tegoeden zijn om gedurende een periode van ten minste een jaar vooruit de verwachte operationele kosten te dekken, inclusief het voldoen aan de financiële verplichtingen. Hierin is geen rekening gehouden met het eventuele effect van extreme omstandigheden die redelijkerwijs niet kunnen worden voorspeld.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

	2022	2021
Huurverplichtingen gebouwen	13.762	13.139
Contractuele inkoopverplichtingen	27	508
Leaseverplichtingen machines en personenauto's	680	408
Investeringsverplichting inzake KOSMOS-software	175	343
Stand per 31 december	14.643	14.398
Looptijd huurcontracten		
Leaseverplichtingen met een looptijd korter dan een jaar	1.280	1.118
Leaseverplichtingen met een looptijd korter dan vijf jaar	5.121	4.472
Leaseverplichtingen met een looptijd langer dan vijf jaar	7.361	7.548
Stand per 31 december	13.762	13.139
Looptijd operationele leaseverplichtingen:		
Leaseverplichtingen met een looptijd korter dan een jaar	262	175
Leaseverplichtingen met een looptijd korter dan vijf jaar	418	233
Leaseverplichtingen met een looptijd langer dan vijf jaar	—	—
Stand per 31 december	680	408

2.8 Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

(10) Som der bedrijfsopbrengsten

Geografische omzetsegmentatie

	2022	2021
Nederland	72%	72%
Duitsland	22%	22%
Overige landen	6%	6%
Totaal	100%	100%

De netto-omzet kan als volgt worden gespecificeerd naar de belangrijkste opbrengsten-categorieën:

Opbrengst verkopen	252.584	275.542
Logistieke dienstverlening	4.681	5.159
Provisie leden	6.456	4.550
GMO-subsidies	1.372	—
Overige	1.127	720
Netto-omzet	266.220	285.971
Verhuur gebouwen	3.958	4.236
Verkochte bedrijfsmiddelen	5.075	300
Overige opbrengsten	9.033	4.536
Som der bedrijfsopbrengsten	275.253	290.507

Onder verhuur gebouwen is, vanaf 5 oktober 2018, tevens de bate uit de erfpachtcanon verwerkt. In 2022 is de bate uit de erfpachtcanon €3.582 t.o.v. €3.451 in het jaar 2021.

Onder de verkochte bedrijfsmiddelen 2022 heeft een bedrag van EUR 4,9 miljoen betrekking op boekwinst verkoop van onroerend goed.

(11) Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

	2022	2021
Algemene kosten	2.781	2.369
Overige personeelskosten	2.605	2.469
Transportkosten	2.385	2.207
Huisvestingskosten	2.846	5.836
Verkoopkosten	646	701
Totaal	11.263	13.582

De huisvestingskosten in 2021 zijn incl. eenmalige herstructureringskosten (w.o. afkoopsom huurcontract hoofdkantoor als onderdeel van een package deal) ten dienste van het, naar de toekomst toe, significant verlagen van de reguliere huisvestingskosten.

(12) Lonen en salarissen

Het gemiddeld aantal medewerkers uitgedrukt in fulltime banen is als volgt:

Operations	34	39
Commercie	20	21
Staf & Overhead	19	20
ZON Unigrow	3	—
Totaal	76	80

Het hierbij behorende totaal aantal medewerkers is 81 86

De personeelskosten in 2021 zijn incl. eenmalige herstructureringskosten ten dienste van het, naar de toekomst toe, significant verlagen van de reguliere personeelskosten en de organisatie beter te laten aansluiten in realisatie van haar strategische doelstellingen.

(13) Sociale lasten en pensioenlasten

	2022	2021
Sociale lasten	685	682
Pensioenlasten	1.191	932
	1.876	1.614

Pensioenregeling

ZON heeft in 2019 gekozen voor een Algemeen Pensioen Fonds (APF) via Centraal Beheer Achmea. Hierbij is de verleende vrijstelling vanuit de bedrijfstak-pensioenregeling ook van kracht.

De nieuwe regeling (2019 e.v.) is opgesplitst in een basis- en een excedentregeling. Voor de basisregeling is gekozen voor een zogeheten Defined Benefit (DB) regeling, waar het maximaal pensioengevend salaris is gekoppeld aan de regeling van het bedrijfstak-pensioenfonds (€39.000,- in 2022 e.v.). Voor het salarisdeel boven deze norm is in een Defined Contribution-regeling (DC) voorzien met een maximum salaris van €128.810,- (2022 e.v.).

De medewerkers betalen een eigen bijdrage van 8% over zowel de basis- als excedent-regeling, met een jaarlijks opbouwpercentage van 1,75% van het pensioengevend salaris.

(14) Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten betreft voornamelijk mutaties in voorzieningen voor incurante voorraden en dubieuze debiteuren.

(15) Belastingen

Telersvereniging ZON vormt samen met ZON Holding B.V., ZON fruit & vegetables B.V., Fresh Park Venlo B.V. en ZON Unigrow B.V. een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. De vennootschapsbelasting is in elk van de vennootschappen opgenomen voor dat deel dat de desbetreffende vennootschap als zelfstandig belastingplichtige verschuldigd zou zijn, rekening houdend met voor de vennootschap geldende fiscale faciliteiten.

	2022	2021
Resultaat voor belastingen	7.266	(6.259)
Vennootschapsbelasting	(1.382)	1.541
Effectieve belastingdruk	19,0%	24,6%
Nominale belastingdruk	25,1%	25,0%
Niet aftrekbare kosten	0,0%	1,0%
Onbelast resultaat waardering canon	(2,4%)	(1,0%)
Verschillen voorgaande jaren	(2,8%)	0,0%
Fiscaal lagere waardering GMO	0,0%	0,0%
Wijziging vpb-tarieven belastinglatenties	(0,0%)	(0,0%)
Overige verschillen	(0,9%)	0,4%
Effectieve belastingdruk	19,0%	24,6%

(16) Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Het aandeel in het resultaat bestaat uit het toegekende dividend van de Houdstermaatschappij Verpakkingsbedrijven B.V.

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen buiten de groep voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

De bezoldiging van de bestuurders is opgenomen in de toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening.

2.9 Enkelvoudige balans per 31 december 2022

(voor resultaatbestemming, in duizenden euro's)

Activa

	2022	2021
Vaste activa		
Financiële vaste activa (19)		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	74.385	69.768
Latente belastingen	—	314
	74.385	70.082
Vlottende activa		
Vorderingen		
Overige vorderingen	—	—
	—	—
Liquide middelen	33.941	36.671
Totaal activa	108.326	106.753

Passiva

	2022	2021
Eigen vermogen (20)		
Algemene reserve	53.004	53.004
Statutaire bijzondere reserve	14.468	20.453
Onverdeeld resultaat	6.913	(3.689)
	74.385	69.768
Voorzieningen (21)	—	179
Langlopende schulden		
Overige	—	—
Kortlopende schulden		
Crediteuren	51	62
Schulden aan groepsmaatschappijen	33.890	36.744
Overige kortlopende schulden	—	—
	33.941	36.806
Totaal passiva	108.326	106.753

2.10 Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over het boekjaar 2022

(in duizenden euro's)

	2022	2021
Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen, na belastingen	6.913	(3.689)
Resultaat na belastingen	6.913	(3.689)

2.11 Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening 2022

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de statutaire jaarrekening 2022 van de onderneming. De financiële gegevens van de onderneming zijn in de geconsolideerde jaarrekening van de onderneming verwerkt. Ten aanzien van de enkelvoudige winst-en-verliesrekening van de coöperatie is gebruikgemaakt van de vrijstelling ingevolge artikel 2:402 BW.

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en de enkelvoudige winst-en-verliesrekening hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening, met uitzondering van de hierna genoemde grondslagen.

Financiële instrumenten

In de enkelvoudige jaarrekening worden financiële instrumenten gepresenteerd op basis van hun juridische vorm.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

In de enkelvoudige balans worden deelnemingen in groepsmaatschappijen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Zie voor een uitwerking hiervan de grondslagen voor financiële vaste activa in de geconsolideerde jaarrekening.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de onderneming in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de onderneming en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

(19) Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Naam	Vestigingsplaats	Percentage
ZON Holding B.V.	Venlo	100 ¹
• ZON fruit & vegetables B.V.	Venlo	100 ¹
• ZON Unigrow B.V.	Venlo	100
• Fresh Park Venlo B.V.	Venlo	100 ¹
• Houdstermaatschappij Verpakkingsbedrijven B.V.	Zoetermeer	15 ^{2, 3}

1 Voor deze ondernemingen is een artikel 2:403 BW verklaring afgegeven.

2 Deze ondernemingen worden niet mee geconsolideerd.

3 Deze ondernemingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

	2022	2021
Stand per 1 januari	69.768	83.403
Uitkering vermogen	(2.296)	(9.946)
Resultaat	6.913	(3.689)
Stand per 31 december	74.385	69.768

De deelneming in groepsmaatschappijen betreft uitsluitend ZON Holding B.V.

Latente belastingen

Stand per 1 januari	314	314
Dotaties	—	—
Onttrekkingen	(314)	—
Vrijval	—	—
Resultaat	—	—
Stand per 31 december	0	314

De actieve belastinglatentie wordt voornamelijk veroorzaakt door commercieel/fiscale verschillen in de waardering van gebouwen. De voorziening is per 2022 vrijgevallen vanwege verkoop terreinen en gebouwen.

(20) Eigen vermogen

	Statutaire Bijzondere Reserve	Algemene Reserve	Onver- deeld Resultaat	Totaal
Stand per 1 januari 2021	23.912	53.004	6.487	83.403
Winstbestemming 2020	6.487	—	(6.487)	—
Resultaat 2021	—	—	(3.689)	(3.689)
Dividenduitkering 2021	(9.946)	—	—	(9.946)
Stand 31 december 2021	20.453	53.004	(3.689)	69.768
Winstbestemming 2021	(3.689)	—	(3.689)	—
Resultaat 2022	—	—	6.913	6.913
Dividenduitkering 2022	(2.296)	—	—	(2.296)
Stand 31 december 2022	14.468	53.004	6.913	74.385

Algemene reserve

De gevormde algemene reserve kan tijdens het bestaan van de coöperatie noch geheel, noch gedeeltelijk onder de leden worden verdeeld (artikel 23 lid 1 van de Statuten van Coöperatieve Telersvereniging ZON).

Statutaire bijzondere reserve

Een door de coöperatie gevormde statutaire bijzondere reserve kan aan de leden worden uitgekeerd bij een op voorstel van het bestuur door de algemene vergadering te nemen besluit. De algemene vergadering bepaalt op voorstel van het bestuur op welke wijze en in welke mate de leden gerechtigd zijn tot uitkeringen uit deze reserve (artikel 23 lid 2 van de Statuten van Coöperatieve Telersvereniging ZON).

Onverdeeld resultaat

De winstbestemming 2021 is conform voorstel tot resultaatbestemming 2021 verwerkt.

Voorstel tot resultaatbestemming 2022

De Algemene ledenvergadering wordt voorgesteld het resultaat na belastingen over 2022 als volgt te bestemmen: een bedrag van €6.913, onder aftrek van reeds uitgekeerd dividend ten bedrage van €2.296, toe te voegen aan de bijzondere reserves.

Conform artikel 22 van de statuten dient door de Algemene ledenvergadering een besluit te worden genomen ten aanzien van de resultaatbestemming.

(21) Voorzieningen

	2022	2021
Stand per 1 januari	179	179
Onttrekkingen	(179)	—
Vrijval	—	—
Stand per 31 december	0	179

De voorziening betreft uitsluitend de voorziening voor latente belastingen. De voorziening voor latente belastingverplichtingen omvat het belastingeffect van de belastbare tijdelijke verschillen tussen commerciële en fiscale winstbepaling.

(22) Schulden aan groepsmaatschappijen

De schulden aan de deelneming betreffen een rekening-courantverhouding met de geconsolideerde deelnemingen. Over de schulden wordt geen rente berekend.

Financiële instrumenten

Algemeen

De primaire doelstelling van Telersvereniging ZON is risico's waar mogelijk te beperken tot een aanvaardbaar niveau. Telersvereniging ZON beschikt enkel over kortlopende vorderingen en kortlopende schulden. De belangrijkste risico's van deze financiële instrumenten betreffen het kredietrisico en liquiditeitsrisico. Gezien de aandeelhoudersverhoudingen met haar dochterondernemingen acht de onderneming het liquiditeitsrisico voor de vennootschap zeer beperkt. Tevens is naar de inschatting van de Telersvereniging ZON het kredietrisico beperkt.

De coronacrisis heeft natuurlijk impact op ons betalingsrisico. De betalingstermijnen, en achterliggende condities van kredietverzekeraars, staan onder druk. In het afgelopen jaar hebben wij onze controls in deze verscherpt, met succes.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Fiscale eenheid
Telersvereniging ZON vormt tezamen met haar dochterondernemingen een fiscale eenheid voor de heffing van vennootschapsbelasting. Elk der vennootschappen is volgens de standaardvoorwaarden aansprakelijk voor te betalen belasting van alle bij de fiscale eenheid betrokken vennootschappen.

Afrekening tussen de onderneming en haar dochterondernemingen vindt plaats via de rekening-courant verhoudingen.

De volgende methodiek wordt gehanteerd wat betreft doorbelasting/toerekening van vennootschapsbelasting binnen de fiscale eenheid: aangezien de onderneming de gehele belastinglast draagt, worden alle (latente) belastingen opgenomen op het niveau van de onderneming.

Toepassing artikel 2:403 BW
Telersvereniging ZON heeft een aansprakelijkstelling volgens artikel 2:403 BW afgegeven voor de volgende door haar geconsolideerde deelnemingen: ZON Holding B.V., ZON fruit & vegetables B.V. en Fresh Park Venlo B.V.

Overige resultaten na belastingen
Het saldo van alle baten en lasten van de coöperatie wordt doorberekend aan ZON Holding B.V. Dientengevolge bedraagt het overige resultaat na belastingen nihil.

Personeelskosten en aantal werknemers
Gedurende het boekjaar 2022 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers nihil (2021: nihil).

Gebeurtenis na balansdatum
Momenteel zijn er onzekerheden c.q. zorgen die mogelijkwijs van grote impact zijn. De geopolitieke spanningen ten gevolge van de Russische inval in Oekraïne, en met name de momentane energiecrisis dientengevole, hebben mogelijk significant impact op onze business. De impact daarvan laat zich op dit moment lastig becijferen met name vanwege het, op dit moment, niet kunnen inschatten van het verdere verloop van zaken.

ZON heeft in de afgelopen jaren een sterke balans opgebouwd en beschikt vooralsnog over voldoende liquide middelen om eventuele mindere jaren goed te kunnen doorstaan en te investeren in de toekomst van de organisatie en haar leden.

Bezoldiging bestuurders en commissarissen
Aan bezoldigingen met inbegrip van pensioenlasten als bedoeld in artikel 2:383 lid 1 BW, is in het boekjaar ten laste van de coöperatie en groepsmaatschappijen gekomen voor bestuurders en voormalige bestuurders een bedrag van €170 (2021: €197).

Honoraria van de accountant & belastingadvies
De volgende honoraria van Mazars Accountants N.V. (jaarrekening en overige controle-opdrachten) en KPMG Meijburg (belastingadvies) zijn ten laste gebracht van ZON, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a lid 1 en 2 BW.

	Accountants	Overige netwerk	Totaal 2022	Totaal 2021
Controle jaarrekening	152	–	152	141
Andere controle opdrachten	50	–	50	–
Fiscaal advies	–	29	29	26
	202	29	231	167

De in de tabel vermelde honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening 2022 (2021) hebben betrekking op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening 2022 (2021), ongeacht of de werkzaamheden al gedurende het boekjaar 2022 (2021) zijn verricht.

Venlo, 10 mei 2023

Ondertekening door het Bestuur van de Koninklijke Coöperatieve Telersvereniging ZON U.A.:

P.J. van Bree	S.C. van der Burg
LLAM. Geurts	J.M. Vereijken
W.M. Vergeldt	

3 Overige gegevens

3.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de Algemene Ledenvergadering van Koninklijke Coöperatieve Telersvereniging Zuidoost-Nederland U.A.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Koninklijke Coöperatieve Telersvereniging Zuidoost-Nederland U.A. te Venlo gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Koninklijke Coöperatieve Telersvereniging ZuidoostNederland U.A. per 31 december 2022 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2022;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en-verliesrekening over 2022;
3. het geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2022;
4. het geconsolideerde overzicht totaalresultaat over 2022; en
5. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Koninklijke Coöperatieve Telersvereniging Zuidoost-Nederland U.A. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Wij verwijzen naar de paragraaf "Fraudeparagraaf" van het bestuursverslag, waarin het bestuur haar frauderisicoanalyse heeft opgenomen.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, opbrengstverantwoording en oneigenlijke toe-eigening van activa.

Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het

risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Wij hebben het veronderstelde frauderisico bij de opbrengstverantwoording weerlegd vanwege de aard van de opbrengsten. De opbrengsten bestaan hoofdzakelijk uit de verkoop van door de leden geteelde producten plus een geringe provisie. Gezien de sterke relatie tussen inkoop en verkoop en de wijze van afrekenen met de teler zijn de opbrengsten op objectieve manier vast te stellen.

Wij hebben een frauderisico geïdentificeerd met betrekking tot het doorbreken van de interne beheersingsmaatregelen door het bestuur.

Het bestuur van een organisatie bevindt zich normaliter in de positie om de interne beheersing te doorbreken.

Vanuit belangen van gebruikers van het jaarverslag zou bij het bestuur druk kunnen bestaan om de interne beheersingsmaatregelen te doorbreken met het oog op het behalen van bepaalde targets.

Wij hebben bijzondere aandacht gehad voor dit risico op het gebied van:

- het vastleggen van journaalboekingen en andere aanpassingen gedurende het jaar, alsmede in het kader van het opstellen van de financiële overzichten;
- op het gebied van de aanvaardbaarheid van veronderstellingen welke ten grondslag liggen aan belangrijke schattingen van het bestuur;
- significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering.

Onze specifieke controleaanpak

Wij hebben voor specifieke journaalposten zoals vastgelegd in de financiële administratie alsmede voor andere specifieke aanpassingen die tijdens het opstellen van de consolidatie en de jaarrekening zijn aangebracht, getoetst of deze aanvaardbaar zijn. Hiervoor hebben wij de volgende criteria toegepast:

- het beoordelen van journaalposten:
- verricht in rekeningen die daarmee geen verband houden, ongebruikelijk zijn of zelden worden gebruikt;
- verricht door personen die gewoonlijk geen journaalboekingen verrichten;
- verwerkt aan het einde van de verslagperiode;
- verricht voor of tijdens het opstellen van de financiële overzichten zonder vermelding van rekeningnummers;
- journaalposten die ronde getallen bevatten.

Met betrekking tot de gehanteerde veronderstellingen ten aanzien van belangrijke schattingen hebben wij de oordeelsvorming beoordeeld en inhoudelijk getoetst. Tevens hebben wij een retrospectieve beoordeling uitgevoerd ten aanzien van belangrijke schattingsposten.

Aanvullend daarop hebben wij:

- kennis genomen van de beschikbare controle-informatie, waaronder notulen van vergaderingen van het bestuur en de Raad van Commissarissen en interne vastleggingen aangevuld met externe bescheiden ten behoeve van hiervoor genoemde notulen;
- inlichtingen ingewonnen bij leden van het bestuur en de Raad van Commissarissen;
- inzicht verkregen in de nevenfuncties van het

management en de commissarissen waarbij we speciale aandacht hebben besteed aan mogelijk conflicterende belangen;

- geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door de entiteit mogelijk een signaal zouden kunnen vormen voor frauduleuze financiële verslaggeving;
- een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd, door het uitvoeren van risicogerichte data-analyse op niet reguliere uitgaande betalingen, waarbij wij middels kwalitatieve en kwantitatieve kenmerken ongebruikelijke of risicovolle betalingen hebben geselecteerd. Deze hebben wij vervolgens getoetst aan de hand van brondocumentatie.

Observaties

De hiervoor vermelde werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van de controle van de jaarrekening. Ze zijn daarom niet gepland en uitgevoerd als een specifiek onderzoek gericht op fraude. Deze werkzaamheden hebben niet geleid tot bevindingen.

Controleaanpak continuïteit

Zoals opgenomen onder 'verslaggevingsperiode en continuïteit' in de toelichting van de jaarrekening heeft het bestuur de jaarrekening opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Op grond van de behaalde resultaten in het boekjaar alsmede de goede solvabiliteit en liquiditeitspositie op balansdatum, hebben wij geen verhoogd continuïteitsrisico geïdentificeerd bij onze controle.

Onze specifieke controleaanpak

Om tot een conclusie te komen over de geschiktheid van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling hebben wij onder meer de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het kennis nemen van de beschikbare

controle-informatie, waaronder notulen van vergaderingen van het bestuur en de Raad van Commissarissen en interne vastleggingen aangevuld met externe bescheiden ten behoeve van hiervoor genoemde notulen;

- Het inwinnen van inlichtingen bij leden van het bestuur en de Raad van Commissarissen.
- Het beoordelen van de begroting en de daaraan ten grondslag liggende veronderstellingen;
- Het doornemen van tussentijdse resultaten en notulen van het bestuur alsmede van de Raad van Commissarissen, welke beschikbaar zijn gekomen tussen balansdatum en datum van opmaak van de jaarrekening.

Observaties

Uit onze controlewerkzaamheden volgden geen signalen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij het opmaken van de jaarrekening niet terecht zou zijn.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie

materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afweten of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de coöperatie te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties

vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring.

Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was. Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Breda, 10 mei 2023
Mazars Accountants N.V.
w.g. J.A. Viskil RA

3.2 Statutaire bepaling inzake resultaatbestemming (artikel 22 Statuten)

Blijkt uit de exploitatierekening over enig boekjaar, nadat deze is belast met de door het bestuur noodzakelijk geachte afschrijvingen en voorzieningen, dat een voordelig saldo is behaald, dan kan dit, voor zover dit niet op voorstel van het bestuur door de algemene vergadering wordt toegevoegd aan de reserves als bedoeld in artikel 23 en/of besteed voor het doen van extra afschrijvingen, op voorstel van het bestuur door de algemene vergadering worden bestemd tot uitkering aan de leden. De algemene vergadering bepaalt op voorstel van het bestuur of, op welke wijze en in welke verhouding de leden gerechtigd zijn tot uitkeringen zoals bedoeld in de vorige zin (artikel 22 lid 1 van de Statuten van Coöperatieve Telersvereniging ZON).

Blijkt uit de exploitatierekening over enig boekjaar dat een nadelig saldo is behaald, dan wordt, tenzij en voor zover de algemene vergadering op voorstel van het bestuur besluit het nadelige saldo van de exploitatierekening geheel of gedeeltelijk te dekken uit de reserves en/of geheel of gedeeltelijk over te schrijven naar de rekening van het volgende boekjaar, het nadelig saldo of het resterende gedeelte daarvan bij wijze van bijzondere heffing omgeslagen over de leden op zodanige wijze als op voorstel van het bestuur wordt bepaald door de algemene vergadering (artikel 22 lid 3 van de Statuten van Coöperatieve Telersvereniging ZON).